

log so glasovale vse tri nemške stranke, samo o tem si niso bili na jasnem, kako se naj pokrijejo stroški. Šolstvo na Koroškem stane letno 2.000.000 K. Nove plače bi znašale tudi 2.000.000 K. Draginjske doklade bi znašale 1.700.000 K. Za pensioniste in vdove bi dali 950.000 K. Skupni stroški so proračunjeni na 5.795.000 K. Če odračunamo navadne letne stroške v znesku 2.000.000 K, morajo letno pokriti novih 3.795.000 K.

= Univerza za časnike. Parlamentarna korespondenca javlja, da se bo osnovala na dunajski univerzi katedra za časnike.

= Tujerodni profesorji ostanejo na avstrijskih vsučiliščih. Kakor doznava korespondenca »Globus« iz akademskega vira, je odredba učne oblasti v Nemški Avstriji omogočila, da ostanejo tujerodni vsučiliški profesorji na svojih mestih.

= Čehi za slovenske slušatelje na nemških visokih šolah. Čehoslovaški tiskovni urad javlja iz Prage: Ministrstvo za šolstvo in narodno prosveto je pozvalo vse visoke šole v republik, naj naznanijo, koliko slušateljev, profesorjev in drugih učnih oseb, ki niso pristojni v kako občini v Čehoslovaški republici, je vpisanih na teh šolah. Ta popis bo ministrstvo porabilo kot podlago za protiodredbe, ker Nemška Avstrija izziva slovenske slušatelje in profesorje in napram nenemškemu profesorjem in slušateljem zavzema jako neugodno stališče.

= Vrhovni zdravstveni svet in Slovenci. Iz Belgrada poročajo: Ministrski svet je sklenil ustanoviti vrhovni zdravstveni svet, v katerem bodo zastopani tudi štirje Slovenci. Istotako se bo ustanovil tudi stalni zdravstveni svet za infekcijske bolezni.

= Ustanovitev narodne galerije in muzeja v Parizu. Iz Pariza javljajo: Zbornica je odobrila načrt za sezidavo narodne galerije in muzeja na prostoru 4500 kvadratnih metrov. V tej galeriji bodo razstavljene slike 1.040.000 francoskih, med vojno padlih vojakov, sohe generalov, politikov, velike zgodovinske slike iz vojne, vojni muzej itd., vsi predmeti, nanašajoči se na umulo svetovno vojno.

= Francoski dijaki so poslali k regentu Aleksandru v Parizu odposlanstvo, ki je izrazilo simpatije vse francoske učeče se mladine za kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Polemika.

Tečaj za srbohrvaščino.

Na moj tozadevni članek, v katerem sem stavil vprašanje zaradi omenjenega počitniškega tečaja za učitelje, službojoče na deželi, predlaga nekdo, da združimo teorijo s prakso, namreč — potovanje po Srbiji.

Temu predlogu se popolnoma pridružujem, uvažujoč tudi duševne učinke, ki se nam nudijo pri tem. Dvomim samo, da bo tako potovanje ob današnjih razmerah že letos mogoče. Železnice v Srbiji še niso urejene in bi bile težkoče glede stanovanja in hrane morda še večje.

Eno pa se mi zdi vredno pripomniti. Mislim, da ni nobenemu Slovencu neobhodno potrebno učiti se srbohrvaščine ravno v Srbiji. To se zgodi lahko doma. Potovanje pa bo veliko uspešneje ter bomo imeli od njega več užitek, ako neseemo srbohrvaščino že s seboj. In kako vse drugače bo, če pridemo v Srbijo, da si jo ogledamo in spoznavamo narod, kot pa če smo se prišli učiti srbohrvaščine. Nikakor nočem trditi, da zaradi tega še ni pravega časa za tako potovanje. Le ako bi letos še ne bilo mogoče, naj bo vsaj tečaj, pa če ne v Ljubljani, potem še bolje v Zagrebu.

Predlagatelj omenjenega potovanja v Srbijo ni za tak tečaj v Ljubljani tudi zaradi njenih slabih aprovizacijskih razmer ter predlaga, da pojdimo stradati rajši v Srbijo. Kje je prijetnejše stradati — v Ljubljani ali v Srbiji — prepuščam, da se vsak odloči po svoji razsodbi in lastnem okusu. Jaz na pr. ne bi hotel stradati ne v Ljubljani, ne v Srbiji — in vem, da mi tega bratje Srbi ne zamerijo. — k

Iz Jugoslavije.

— Novi službeni prejemki. Višji šolski svet začne z nakazili novih plač v ponedeljek, dne 10. t. m. Nakazila veljajo od 1. januarja t. l. dalje.

— Tovarišem abiturientom iz leta 1909! Letos bo 10 let, odkar smo dali slovo ljubljanskemu učiteljsku. Usoda nam je bila še dosti mila. Treh pa pogrešamo: Cvetka Trafenika, Ivana Ličarja in Janka Muhovca. Zadnja dva nam je iztrgala vojna iz naše srede. Nameram prirediti v počitnicah kratko potovanje po Srbiji (Mačvi), kar ne bo stalo dosti. Kdor se hoče pridružiti, naj sporoči

svoj naslov. Enako naj pošljejo svoje naslove vsi tovariši z nasvetom glede letošnje desetletnice! — Tovariški pozdrav! Božo Račič, Ljubljana, Prule.

— Uradni izpis iz zapisnika II. redne seje višjega šolskega sveta: Na II. redni seji višjega šolskega sveta dne 27. svečna 1919 je uvodno prečital učitelj Luka Jelenc protest proti nekulturnim nakanam laškega imperializma in nemškega šovinizma ter izjavo, da ne prepustimo svojega šolstva uničujoči poplavi tujinstva. Obenem se izreka priznanje in simpatija slovenskemu učiteljstvu, ki zvesto in odločno brani našo narodno kulturo ter se ne uklanja nobenemu nasilju na zasedenem ozemlju. Izjava se predloži poverjeništvu za uk in bogočastje s prošnjo, da jo pošlje na pristojna mesta. — Poročalo se je o rehabilitaciji in nakazanju službenih prejemkov svoječasno političko preganjanim, suspendiranim in odpuščenim učiteljem. Goriškemu učiteljstvu tostran demarkacijske črte se je že izplačal v treh mesecih znesek okroglih 130.000 K kot podpora na račun službenih prejemkov. — Sprejeti so se predlogi glede izpopolnitve mnogih stalnih učnih mest na srednjih šolah, glede raznih imenovanj, dalje glede strokovnih nadzornikov za risanje in tečajev. — Oddala so se stalna učna mesta v Cirkovcih, na okoliški šoli v Ptuj in Reki pri Mariboru. — Za slovenske šole na Koroškem se je sklenilo do končne splošne ureditve učnega načrta obrzati določila starega učnega načrta, le da veljajo določila o nemščini za slovenščino. Uredilo se je dokončno vprašanje prešolanja zaselj Smrečje in Podpešek v šolski okraj Podlipje. — Antonu Pavšiču, nadučitelju v Kostanjevici, in Stefančiču Avgustu, učitelju v Kamniku, se dovoljuje bovsenski dopust do konca tekočega šolskega leta. — Za pomožnega učitelja v Sinjem vrhu se imenuje župnik Alojzij Jerič za dobo potrebe.

— Preklc. Višji šolski svet v Ljubljani je preklcal odslovitve začasne učiteljice Marije Jagrove iz šolske službe.

— Umrla je tovarišica Marica Dogačova, učiteljica v Zagorju na Krasu, ki se ni mogla veseliti Jugoslavije v svobodi. Na zasedenem ozemlju je ugasnilo njeno plemeniti dejanj tako bogato življenje. Kolikokrat smo srečali vrlo kolegino na zborovanjih Zaveze in na vseh priredbah naših organizacij! Bila je zvesta narodu, stanu in šoli do zadnjega diha. Njenega pogreba se je udeležilo učiteljstvo postojnskega okraja, tudi italijanski oficirji so jo spremili na zadnji poti. Bodi blag in trajen spomin značajni in zvesti tovarišici!

— V uvaževanje! Gospod prof. Franjo Vajda, ravnatelj gimnazije v Ptuj, nam je poslal dopis, ki iz njega posnemamo: Naj se skoro preneha z začasnim nameščenjem brez razpisov, ker bi v teh slučajih lahko kdo očital protekcijo, ker tako pride marsikdo brez svoje volje na kako mesto in se potem ne čuti sigurnega v svoji poziciji. Ako se zve, da je kdo predlagan na neko mesto, se takoj oglašijo drugi, češ, ta ni zanesljiv. Tako nastajajo nečedne afele, dostikrat brez stvarne podlage. Če zahtevaš natančnih podatkov, pa jih od nikogar ne dobiš. Na nemških šolah v Mariboru, Celju itd. bi zadostovalo, če se po razpisu nastavijo zanesljivi narodni učitelji kot vodje, nepronsirani nemški učitelji in učiteljice pa bi lahko ostali, ker nam itak primanjkuje učiteljev. Ni prav, da damo najboljšo slovenske moči nemški deci, naše slovenske šole pa so brez učiteljstva. — Te vrstice je prof. vajdi diktirala deloma časniška polemika, še bolj pa njegova izkušnja, ki si jo je pridobil kot član mestnega šolskega sveta.

— Narodni svet za Meziško dolino v Prevaljah je poslal poverjeništvu za uk in bogočastje vlogo za izplačanje službenih prejemkov 4 učnim osebam in seznam onih učencev, ki se brez zakonitega razloga branijo obiskovati ljudske šole. Vloga zahteva, da učitelja Bregant in Mlačnik ter učiteljica Pavla Bregantova in Julija Žorkova za dobo, kolikor časa poučujejo na omenjeni šoli, potom davkarje v Pliberku prejemo z eventualnimi zastanki svoje plače. Učiteljstvo se bori z velikimi težkočami. Splošna draginja, selilni troški, pomanjkanje stanovanj — že to so neznosna bremena. Vrhutega pa dva meseca brez plače! Čudno bi izgledalo, da bi nanovo došlo učiteljstvo moralo iskati osebnega kredita ali celo delati dolgove. Notorično pa je, da učiteljstvo v teh dragih časih ne razpolaga s kapitalom in da je vsakdanje preživljenje zavisno edino le od plače, ki do sedaj itak ni bila velika. Tako dolga zamuda v izplačilu željno pričakovane plače ustvarja splošno nezadovoljnost, nered v vsakdanjih preživljalnih potrebah in more slabo vplivati na ugled učiteljskega stanu. Prižadate učne osebe hodijo zaman povpraševati na davkarjo v Pliberk. Tam jih odpravijo z opazko, da nimajo še nikakega tozadevnega nakazila. — Iz seznama je

razvidno, da se enajst učencev, oziroma učenk brani obiskovati šolo. Njih starši jih v tem podpirajo ter zabavljajo čez slovensko učiteljstvo. Solskemu vodstvu je treba primernih navodil, da more zakonitim potom ukreniti potrebne korake, da bodo ti šoloobvezni otroci primorani obiskovati ljudsko šolo. — Poprej je bilo tukaj 484 šoloobveznih učencev — med temi le 30 Nemcev in 2 Italijana — pa so vsi brez izjeme morali obiskovati tukajšnjo šolo, kjer je bilo nastavljenih 10 nemških učnih oseb, ki so nemško poučevale; sedaj pa hočejo starši enajsterih učencev, ki mrzijo slovenščino, hoditi svoja nezakonita pota. Ti starši delujejo proti slovenskemu šolstvu ter puste otroke deloma privatno poučevati od odstavljenih nemških učiteljev. Tako postopanje slabo vpliva na druge učence, ki bi se sicer pridno učili, ko bi jih take izjeme ne motile. — Vsem tem nedostatkom je treba nujno odproči!

— Vaznost sadjarstva. Sadjarstvo je skoro edina kmetijska panoga, ki se z njo narodni učitelj lahko prav intenzivno peča, in sicer ne samo teoretično, ampak tudi praktično. Poleg gmotnih koristi mu nudi gojitev sadjarstva najidealnejše razvedrilo po trudopolnem šolskem delu. Največjo korist od učiteljevega sadjarstva ima pa splošnost. Kakšne uspehe doseže v tem oziru učitelj, ki se z ljubeznijo in pravim umevanjem posveti tej stroki, o tem imamo dovolj zgledov. Lahko trdimo, da sta bila učitelj in duhovnik ob svojem času skoro edina pospeševalca naprednega sadjarstva med našim narodom, zlasti kar se tiče zainteresiranja in podrobnega dela. Zalibog, da je to delovanje v novejši dobi precej odnehalo. Nezaslišana gmotna mizerija, ki je v njej živel učiteljstvo v minulih dveh, treh desetletjih, je kakor strupena rosa zamorila v njem vsako veselje do takega izvečne idealnega dela. Kdor se bori s smrtjo, se ne bo navduševal za ideale. — Toda minulo je. Učiteljskemu stanu je napačila zora boljših časov. Na dejati se je opravičeno, da se bo odslej jel živje zanimati za sadjarstvo vsak učitelj, ki živi in deluje med narodom in za narod ter bo nadaljeval delo svojih prednikov. Za Jugoslavijo je sadjarstvo še posebno velike važnosti. Ono hrani v sebi ogromne zaklade. Dvigali jih bomo v vedno večji množini, ako bo poprijelo zopet naše učiteljstvo ter z besedo in zgledom zbuvalo zanimanje in širilo potrebno znanje o naprednem sadjarstvu. — V to svrhu toplo priporočamo vsem slovenskim učiteljem strokovni list »Slov. Sadjar«, ki je nastopil letos že svoj 7. letnik in ki si neumorno prizadeva, da bi zanesel smisel in zanimanje za umno sadjarstvo v slednjo slovensko vas. — Vsaka šola v Sloveniji naj bi imela vse letnike »Slov. Sadjarja«, in sicer po en izvod v učiteljski, po več izvodov pa v šolarski knjižnici. Prav tako bi bilo želeli, da se ob ugodnih prilikah priporoči v naročbo učencem višjih razredov vsakdanje in onim ponavljalne šole. Marsikak učenec bi list naročil, ko bi ga poznal.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XII. izkaz.

Po 50 K: Megušar Rihard in Hermina — Podzemelj. Po 20 K: Sadar Vendelin — Ljubljana. Po 12 K: Roza in Ludovik Pirkevič — Svibno. Po 10 K: Bernot Josip, A. Jakova — Vel. Podlog; Jaklič Joško — Dolenja vas pri Ribnici; Poljšak Lojze — Kanal pri Gorici, sedaj v Žalcu; Zoika Škoflančeva, Mara Lobetova — Podzemelj; Vrežec Janko, Franjica Pogačnikova — Ribno pri Bledu; Ana Bantanova, Zagerc Fran — Bela cerkev, Dolensko; Iva Mesčeva — Črneča vas pri Kostanjevici; Dequal Ciril — Ambrus, pošta Zagradec;

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA,

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela vlog koncem leta 1918 . . . . . K 80.000.000—
rezervnega zaklada . . . . . „ 2.500.000—

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima uvedene lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatnemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Listnica uredništva.

D. H. v St. T. pri K.: Opravičeno! Porabimo prihodnjic!

Jugoslavija 5: Prej se moramo informirati, potem Vam odgovorimo.

Sp. A. v P., Enako!

Več gradiva smo morali zaradi tesnega prostora odložiti do prihodnje številke.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonošno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 28. februarja 1919 K 35.238-14.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/20. do 1/26. ure popoldne.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta«
v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

bo pričeni s 1. marcem 1919 obrestovala

hranilne vloge po 2%.

Naročajte in širite brošuro:

Načrt preustrojitve šolstva
in narodne vzgoje

Sestavil odsek Zaveze jugoslovskega
učiteljstva za preustrojitev šolstva ::

Cena 2 K.

Naročila sprejema: Učiteljska tiskarna
v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6.